

mely sajnos még jóformán az éji homályban késik — nemcsak a nyelv alaktanát, hanem a nyelv dinamikáját azaz tágabb értelemben a magyarság műveltségének történetét is, becses megállapításokkal tudná gazdagítani nyelvtudományunk.

B. Zs.

Porhajas.

A MTsz. Debrecenből közli a szőlőművelésnek ezt a mesterszavát, melynek jelentése: 'egész hosszában meghagyott termővessző, melyet a szőlőtőke mellé lehajtanak és gyökereztetés végett félméternyi hosszúságban földdel befödnek, hogy azután, mikor gyökeret vert, fölhúzzák, levágják és mint gyökeres vesszőt más helyre elültessék' (vö. még NyF. 25:24). E szót Erdélyben is így ejtik (vö. Haller F. Az ugaros szőlőművelés, id. MNy. 2:146), s a régi Tsz. idézi a Székelyföldről a *porhajaz* igét is, *porhajas* megvan már BSzabónál és Kassainál is, PP.-nál *por-hajas szőlő-vessző* 'palmes, mergus, trunci genitalis.' Ugyanígy MA.-nél. Szikszai Nomenclaturájában is palmes mergus: *porhaias*; mergus propagare vitem — *porhaiassal rakni*. Gombocz szerint „úgy látszik tehát, hogy összetétellel van dolgunk, amelynek második tagja kétségtelenül *hajas-crinitus*, hogy az első tag *por*-,pulvis', vagy *pór*-,bauer'-e, nem merném eldönteni“. Gombocz azért gondol a *haj* szóra, mert Kassai szerint *porhajas* szőlővessző, azaz *rojtos, gyökeres* vessző, mergus, *crinitus* palmes.¹ A *pór*-ra pedig azért, mert MA. *pórhajas*-nak írja. Véleményem szerint nem a 'crinis' jelentésű *hajjal* van dolgunk, hanem a *héját* jelentő *hajjal*, s ezt nemcsak a *hajaz* 'beföd' ige bizonyítja, hanem az is, hogy előfordul *porhejas* (Tapolca MNy. 7:283) és *porhéjas* (Somogykéthely) alakban is. Az utóbbi helyen levélbeli közlés szerint ebben a kifejezésben használják: *porhéjas vesszőt nevel*. Tehát *porhajas* voltaképp azt jelenti 'porfedeles, porral, földdel fődött'. Hogy az összetétel első tagja valóban a *por* szó, kétségtelenné teszi a Sopronban használt *porbujtás* kifejezés, melyet a M. kir. szőlő- és borkereskedelmi Közp. kísérleti állomás igazgatósága volt szíves velem közölni.

Beke Ödön.

¹ A nép sem érti már a kifejezés eredeti értelmét, s a *haj* szót magyarázza bele. Így keletkezett azután: *fanos szőlővessző* 'szőlőtőke termő ága, amelyet lehajtva földdel betakartak, s így gyökereket hajtott' Borsod m. (*fan, fon* 'a nemző rész körül levő szörzet; apró, finom gyökér- és szörzálak') MTsz.